

Grip op regionale samenwerkingsverbanden

Voorstellen van de griffiers in NO-Brabant om de sturing van de raden op regionale samenwerkingsverbanden te vergroten.

Inleiding

Begin dit jaar heeft de regionale griffierswerkgroep *Regionale Samenwerking Noord-Oost Brabant* (vanaf nu: wij) van de presidia/ raden de opdracht gekregen met praktische voorstellen te komen om de sturing van de raden op de regionale samenwerkingsverbanden te vergroten. Wij hebben deze opdracht gekregen, omdat de raden zich op afstand geplaatst voelen. Raadsleden hebben onvoldoende grip op regionale samenwerkingsverbanden en de informatie-uitwisseling met de andere raden kan beter.

In deze notitie geven wij eerst kort onze opdracht weer. Daarna presenteren wij onze voorstellen, voorzien van een korte argumentatie. Tot slot schetsen we het vervolg, inclusief het besluitvormingsproces. Wij hebben onze voorstellen ook met een aantal samenwerkingsverbanden besproken. De algemene reactie was positief. Wij hebben gesproken met NOB/ Agrifood Capital, GGD, ODBN en de Veiligheidsregio.

1. De opdracht

Doel en hoofdvragen

Doel van de werkgroep is binnen de bestaande situatie met praktische voorstellen komen om de sturing van de gemeenteraden op regionale samenwerkingsverbanden te vergroten. De huidige invulling van de regionale samenwerking is daarbij een gegeven. De werkgroep concentreert zich op deze hoofdvragen:

1. Welke aanvullende regionale spelregels zijn nodig om de sturing door gemeenteraden te versterken?
2. Hoe kunnen we de informatievoorziening aan en informatie-uitwisseling tussen de gemeenteraden verbeteren?
3. Hoe kunnen we de regionale betrokkenheid van raadsleden vergroten?
4. Hoe kunnen we de samenwerking tussen gemeenteraden en griffiers onderling verbeteren?

Gewenst resultaat

Wij komen met een rapportage met concrete voorstellen als antwoord op de hierboven genoemde hoofdvragen. Wij doen ook aanbevelingen voor de uitvoering van de voorstellen.

2. De voorstellen

Wij stellen de presidia voor:

1. Focus aan te brengen.
2. Een Regionaal Informatiesysteem voor de raden te laten ontwikkelen.
3. De vergadercycli van de raden per 2018 nog meer af te stemmen.
4. De belangrijke samenwerkingsverbanden te vragen eens per 4 jaar via een interactief proces met de raden te komen tot een concept meerjarig beleidsplan; en de raden vervolgens de mogelijkheid te geven een zienswijze op het concept in te dienen.
5. Twee keer per jaar een regionale beeldvormende avond te laten organiseren.
6. Adoptiegriffiers te introduceren.

Wij lichten deze voorstellen hierna toe. Wij hebben de voorstellen al informeel besproken met verschillende samenwerkingsverbanden. De belangrijkste bevindingen van deze gesprekken hebben wij verwerkt in de toelichting en/ of argumentatie.

- Voorstel 1 Breng focus aan. Geef prioriteit aan:**
- 1. Veiligheidsregio Brabant-Noord**
 - 2. GGD Hart voor Brabant**
 - 3. Omgevingsdienst Brabant Noord**
 - 4. AgriFood Capital**
 - 5. portefeuillehoudersoverleggen Jeugd en Wmo.**

Toelichting

Voor wat betreft de samenwerking Jeugdhulp en WMO: dit zijn centrumregelingen in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Hoe we grip kunnen krijgen op deze samenwerkingsverbanden wordt nog nader uitgewerkt.

In aanvulling op het voorstel willen wij opmerken dat wij ons voor kunnen stellen dat de raden niet al deze samenwerkingsverbanden even intensief volgen. Dat kan per jaar verschillen. Zo is de bemoeienis intensiever, wanneer het samenwerkingsverband met de ontwikkeling van een meerjarig beleidsplan bezig is (zie voorstel 4). Verder is het natuurlijk mogelijk dat de raden tijdelijk een ander samenwerkingsverband intensiever volgen als daar goede redenen voor zijn. Een tijdje geleden gold dat bijvoorbeeld voor de Belasting Samenwerking Oost Brabant.

Argumentatie

Gezien de grote hoeveelheid samenwerkingsverbanden en de beperkte tijd van raadsleden is het belangrijk om focus aan te brengen.

Deze samenwerkingsverbanden zijn relevant voor de raad.

De samenwerkingsverbanden zijn in een aantal categorieën op te delen:

- a. samenwerkingsverbanden van strategisch belang;
- b. Samenwerkingsverbanden waarmee een groot financieel belang gemoeid is;
- c. Samenwerkingsverbanden die zich bezig houden met de directe dienstverlening aan de inwoners;
- d. Een combinatie van bovenstaande samenwerkingsverbanden;

Nu stellen wij voor prioriteit te geven aan 5 samenwerkingsverbanden, omdat deze samenwerkingsverbanden behoren tot categorie a tot en met d. De categorie waartoe een samenwerkingsverband behoort kan overigens in de loop van de tijd wijzigen.

Voorstel 2 Laat een Regionaal informatiesysteem voor de raden ontwikkelen.

Toelichting

Er is bij raadsleden behoefte aan een betere informatievoorziening/uitwisseling op twee vlakken:

1. De bestaande informatie over de samenwerkingsverbanden, zoals bijvoorbeeld statuten, geldende beleidsplannen en begrotingen en jaarverslagen worden niet systematisch opgeslagen en zijn daarom voor raadsleden maar moeizaam terug te zoeken;
2. De gemeenteraden worden regelmatig gevraagd om zienswijzen in te dienen op documenten van de samenwerkingsverbanden. Het is op dit moment echter bijna onmogelijk om intergemeentelijk standpunten over deze documenten uit te wisselen.

Door de werkgroep is een programma van eisen opgesteld en op basis daarvan wordt onderzocht welk digitaal systeem het beste aan beide doelen tegemoet kan komen. Hierbij worden twee systemen in ogenschouw genomen waarmee binnen de regio ervaring is opgedaan als vergadersysteem. De werkgroep wil voor de zomer testen, om na de zomer met een keuze voor een systeem te komen. Het beheer van het systeem zal vooralsnog bij de grotere gemeenten in de regio komen te liggen. Voor beide systemen zijn er kosten per gebruiker, waarbij voor bestaande gebruikers niets extra's wordt gerekend. Daarnaast rekent één leverancier een beperkt bedrag aan implementatiekosten en vaste kosten per jaar.

Argumentatie

Een betere informatievoorziening en – uitwisseling is praktisch gezien alleen mogelijk door de implementatie van een digitaal systeem. Er zijn hiervoor nog geen kant-en-klare systemen beschikbaar, maar in West- en Midden-Brabant wordt geëxperimenteerd met een systeem. Er wordt door de werkgroep een test uitgevoerd waarbij dit systeem naast het meest gebruikte vergadersysteem in de regio wordt gezet, om te kijken welk systeem het best geschikt en meest gebruiksvriendelijk is.

Voorstel 3 **Stem de vergadercycli van de raden per 2018 op elkaar af. Weeknummers zijn indicatief.**

Zienswijze kadernota's:

week 13	raden stellen vast
week 11	raadscommissies bespreken zienswijze
week 10	beeldvormende bijeenkomst met samenwerkingspartners en raden

Zienswijze begroting/ jaarrekening:

week 27	raden stellen vast
week 25	raadscommissies bespreken zienswijze

Toelichting

We adviseren de afstemming per 2018 te regelen. Mocht dit vanwege de verkiezingen toch niet lukken, dan adviseren we per 2019 volledig af te stemmen. De weeknummers kunnen per jaar verschillen in verband met de vakanties.

Voor wat betreft de termijnen, sluiten we vanzelfsprekend aan bij de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Daarbij kan het zijn dat een zienswijze op de begroting niet altijd nodig is. Dit is het geval als de evt. zienswijze op de Kadernota integraal is verwerkt in de begroting.

Argumentatie

Hierdoor kunnen de raden makkelijker afstemming zoeken en als het nodig is: een vuist maken door met dezelfde zienswijze te komen.

Voorstel 4 **De belangrijkste regionale samenwerkingsverbanden vragen we eens per 4 jaar via een interactief proces op maat, met de raden te komen tot een concept meerjarig beleidsplan. De raden krijgen vervolgens de mogelijkheid een zienswijze op het concept in te dienen. In afstemming met de samenwerkingsbanden proberen we tot een fasering te komen, zodat de raden elk jaar één á twee beleidsplannen bespreken.**

Toelichting

De bij voorstel 1 genoemde samenwerkingsverbanden willen wij in ieder geval vragen een meerjarig beleidsplan te maken. Voor alle duidelijkheid: dit voorstel komt bovenop de bestaande mogelijkheid om elk jaar een zienswijze op de kadernota en begroting/ jaarrekening in te dienen. Het interactieve proces heeft een informeel karakter. Niet alle raadsleden zullen hieraan deelnemen. Dat is afhankelijk van specialisatie/ affiniteit en beschikbare tijd. Raadsleden kunnen in het interactieve proces invloed uitoefenen. De zienswijze op het concept dat voorkomt uit het interactieve proces is formeel. Daarmee borgen we ook dat de gehele raad de mogelijkheid heeft inbreng te leveren (democratische legitimatie).

Argumentatie

Deze afspraak sluit aan bij het raadsbesluit 'Raadscontrole op zware gemeenschappelijke regelingen en zware regionale samenwerkingsverbanden' uit 2014 van de gemeente Den Bosch. Meerdere gemeenteraden hebben dit besluit daarna onderschreven.

Door een fasering af te spreken beperken we de vergaderdruk voor de raden.

De afspraak om eens per 4 jaar een beleidsplan te maken, versterkt de sturing door de raden en geeft de samenwerkingsverbanden tegelijkertijd voldoende handelingsruimte.

Voorstel 5 Laat twee keer per jaar 's avonds een regionale beeldvormende bijeenkomst organiseren: de dinsdag in week 10 en de eerste dinsdag van oktober.

Het doel is: de raden informeren over belangrijke ontwikkelingen, de kadernota toelichten (sessie voorjaar) en input ophalen over zaken die het jaar erop spelen (sessie oktober). In de sessie van oktober kan het samenwerkingsverband dat bezig is met de ontwikkeling van het meerjarenbeleidsplan input ophalen bij de raden: aftasten wat de wensen, gevoeligheden enz. zijn.

De bijeenkomsten hebben de vorm van een carrousel (meerdere parallelle sessies). Er is ruimte om te netwerken en voor informeel contact. We bieden elke sessie minimaal twee keer aan. De bijeenkomst vindt plaats op een inspirerende locatie.

Toelichting

Een aantal griffiers organiseert deze regionale beeldvormende bijeenkomsten samen met desbetreffende samenwerkingsverbanden. Presidia/ agendacommissies kunnen vooraf suggesties voor thema's aandragen. Eventueel kunnen raadsleden deelnemen aan de voorbereidende werkgroep.

Argumentatie

Deze afspraak sluit aan bij het raadsbesluit 'Raadscontrole op zware gemeenschappelijke regelingen en zware regionale samenwerkingsverbanden' uit 2014 van de gemeente Den Bosch. Daarin stond echter eens per 4 jaar. De bundeling maakt het mogelijk twee keer per jaar de raden te informeren/ betrekken.

Meerdere gemeenteraden hebben dit besluit uit 2014 onderschreven.

Door twee keer per jaar een regionale bijeenkomst te organiseren verbeteren we de informatie-uitwisseling, leren raadsleden elkaar beter kennen en neemt de betrokkenheid bij de samenwerkingsverbanden toe.

De samenwerkingsverbanden zijn zeer positief over dit voorstel.

Voorstel 6 Introduceer adoptiegriffiers. Zij zorgen ervoor dat de raden bij belangrijke beslissingen vroeg en goed in positie komen (kaderstellende rol). Zij werken in duo's. Zij richten zich op de geprioriteerde samenwerkingsverbanden (zie voorstel 1). Zij zoeken aansluiting bij de bestaande ambtelijke adoptiegroepen en gemeentesecretarissen.

Toelichting

De adoptiegriffiers bouwen namens de raden een relatie op met de samenwerkingsverbanden. Dat kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door aan te sluiten bij de bestaande adoptiegroepen en/ of als relatiebeheerder regelmatig contact te onderhouden. Het duo kan bijvoorbeeld procesmatig adviseren over de vormgeving van bijeenkomsten, afstemmen van verschillende regionale activiteiten en op te stellen raadsadviezen. Aan te bevelen is om een adoptiegriffiers aan te wijzen van andere gemeenten dan waar de adoptieambtenaar van is. Dit om tunnelvisie te voorkomen.

Argumentatie

Door te investeren in de relatie met de samenwerkingsverbanden is het eenvoudiger de raden goed en eerder in positie te brengen.

Als de griffiers vaker contact hebben met de samenwerkingsverbanden, weten zij beter wat er speelt en gaat spelen. Het maken van afspraken over de informatievoorziening richting en betrokkenheid van raden is dan eenvoudiger.

De samenwerkingsverbanden waarmee we hebben gesproken, stonden hier positief tegenover.

3. Uitvoering/ vervolg

Wij bieden de presidia van de regiogemeenten dit rapport aan, met de intentie dat de voorgestelde werkwijze in 2018 van start kan gaan. Eventuele besluitvorming over dit advies, kan per gemeente naar eigen inzicht worden ingericht. Gevraagd wordt om een reactie van de presidia waaraan dit rapport is aangeboden, uiterlijk in september 2017.

Werkgroep Griffiers regio Noordoost Brabant
Juni 2017